

Saksprotokoll

Utvalg: Bystyret
Møtedato: 01.11.2012
Sak: 150/12

Arkivsak: 11/2231
Tittel: **SAKSPROTOKOLL: STRATEGISK TEMAPLAN 2012 - 2016.
BEKJEMPELSE AV FATTIGDOM.**

Behandling:

Odin Adelsten Bohmann (A) fremmet følgende forslag:

Bystyret er meget fornøyd med å etablere en strategi knyttet til bekjempelse av fattigdom. Bystyret merker seg at det allerede eksisterer en rekke gode tiltak i Skien kommune for å hindre sosiale forskjeller, dette bør søkes videreført.

1. Strategisk temaplan - Bekjempelse av fattigdom vedtas, virkeperioden forskyves til 2013-2017.
2. Bystyret ber administrasjonen utarbeide en tiltaksplan med prioriterte tiltak, med bakgrunn i strategisk temaplan. Konkretisering og prioritering av tiltak vil være en del av den årlige budsjettbehandlingen.
3. I tiltaksplanen bør det fremgå hvilke virksomheter som er ansvarlige for oppfølging, samt hvordan virksomhetene kan samhandle med frivillige organisasjoner for å synliggjøre og anerkjenne deres arbeid, samt innhente gode synergier.

Gro Eva Linna (Kr.f) fremmet følgende tilleggsforslag:

2.b.: Administrasjonen nedsetter en tverretattlig gruppe som spesifiserer konkrete tiltak etter prosjektgruppers anbefalinger. Den tverretattlige gruppen må være utnevnt snarest og innen 31.03.2013.

4.: Etablere en visjon om i første omgang å redusere barnefattigdom i Skien fra 7% av befolkningen til 5%, for deretter å arbeide for ytterligere nedgang.

Votering:

Hovedutvalgets innstilling fikk ingen stemmer og falt.

Forslagene fra Bohmann (A) og Linna (Kr.f) enstemmig vedtatt.

Bystyrets vedtak:

Bystyret er meget fornøyd med å etablere en strategi knyttet til bekjempelse av fattigdom. Bystyret merker seg at det allerede eksisterer en rekke gode tiltak i Skien kommune for å hindre sosiale forskjeller, dette bør søkes videreført.

1. Strategisk temaplan - Bekjempelse av fattigdom vedtas, virkeperioden forskyves til 2013-2017.
2. Bystyret ber administrasjonen utarbeide en tiltaksplan med prioriterte tiltak, med bakgrunn i strategisk temaplan. Konkretisering og prioritering av tiltak vil være en del av den årlige budsjettbehandlingen.
Administrasjonen nedsetter en tverretattlig gruppe som spesifiserer konkrete tiltak etter prosjektgruppers anbefalinger. Den tverretattlige gruppen må være utnevnt snarest og innen 31.03.2013.
3. I tiltaksplanen bør det fremgå hvilke virksomheter som er ansvarlige for oppfølging, samt hvordan virksomhetene kan samhandle med frivillige organisasjoner for å synliggjøre og anerkjenne deres arbeid, samt innhente gode synergier.
4. Etablere en visjon om i første omgang å redusere barnefattigdom i Skien fra 7% av befolkningen til 5%, for deretter å arbeide for ytterligere nedgang.

Ordfører i Skien, 05.11.12

Hedda Foss Five

Torstein Roalkvam

SKIEN KOMMUNE

Strategisk temaplan
2013 – 2017

Bekjempelse av fattigdom

Forord

Utarbeidelsen av denne planen har vært et interessant arbeid. Det har også vært krevende på grunn av kort prosjektperiode, men mest av alt har arbeidet vært lærerikt med tanken på utveksling av både kunnskap og erfaring på tvers av fagområder.

I dette arbeidet har *Kartlegging av levekår i Skien 2009* stått sentralt. Prosjektleder for nevnte kartlegging, Karin Gustavsen har fulgt vår planprosess som faglig veileder. Vi ønsker å rette en varm takk til henne for bidrag. Ikke bare på grunn av hennes faglige bidrag, men også for uvurderlige engasjement og støtte. Også en stor takk til dere som på ulike måter har bidratt med kunnskap og erfaring, enten dere har svart på tiltaksskjema, kommet med nye innspill og/eller deltatt på møter. Det er dere som har gjort det mulig å gjennomføre en kartlegging av eksisterende innsats i arbeidet mot fattigdom. Denne kartleggingen har vært et viktig grunnlag for våre anbefalinger i videre arbeid med å bekjempe fattigdom.

Endelig forord til denne planen skrives når planen er godkjent i Hovedutvalgene.

Skien, september 2012
Jorunn Svalastog
Prosjektleder

Innhold

Forord	2
1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn og mandat	4
1.2 Planens forankring	5
1.3 Utarbeidelse av planen	5
2. Hva berøres planen av?	7
2.1 Kommunens planverk	7
2.2 Barnekonvensjonen	7
2.3 Regjeringens satsning på bekjempelse av fattigdom	8
2.4 Statlige støtteordninger	9
3. Dagens situasjon i Skien	10
3.1 Kort om sosiale ulikheter, herunder fattigdom	10
3.2 Hvem er de fattige i Skien, og hvor bor de?	11
3.3 Dagens innsats for å bekjempe fattigdom i Skien kommune	11
3.3.1 Oppvekst	12
3.3.2 Utvikling og kultur	12
3.3.3 NAV Skien	13
3.3.4 Samlet offentlig innsats – hovedlinjer	14
3.4 Innsats fra frivillige	14
4. Videre bekjempelse	15
4.1 Innledning	15
4.2 Prosjektgruppens anbefalinger	15

1. Innledning

Dette høringsutkastet er resultat av fire måneders tverrfaglig prosjektarbeid. Prosjektet har vært organisatorisk plassert i NAV Skien, og har bestått av fire medarbeidere (se punkt 1.3).

Med bakgrunn i planens profil og karakter, har vi valgt å plassere den på et overordnet strategisk nivå (kommunedelplan nivå). Dette er i tråd med kommunens plantenkning (jfr. kommuneplansystemet med strategisk, taktisk og operativt nivå). Planen forankres i samfunnsdelen i Skiens kommuneplan 2011 – 2022, med en 4-årig behandlingssyklus. På denne måten sikres oppfølging av planen ved at konkretisering og prioritering av tiltak vil være én del av den årlige budsjettbehandlingen (økonomiplan, årsbudsjett og handlingsprogram).

Selv om vi har gjennomført en åpen og inkluderende prosess i arbeidet med denne planen, var det tidlig i prosessen vår anbefaling at planen skulle sendes ut til åpen høring. Dette for å sikre best mulig medvirkning, noe vi anser som en viktig faktor for at planen skal settes ut i live. Før planen behandles politisk, skal den presenteres for aktuelle hovedutvalg. Planens endelige innhold og layout vil bli slutført etter høringsrunden.

Vi har valgt å konsentrere oss om innsatser som når frem til alle barn og unge. Dette innebærer i praksis at våre anbefalinger i hovedsak er av universell karakter. Begrunnelse for dette valget, er at vi vil sikre bygging av nettverk på tvers av sosiokulturelle og sosioøkonomiske grupper. På denne måten legger vi grunnlag for sosial mobilitet. Vi vil også gjennom en slik tilnærming redusere sjansen for stigmatisering. Prosjektgruppen har likevel valgt å gi etniske minoriteter særskilt oppmerksomhet. Dette knytter seg til erkjennelsen av at denne gruppen er en særlig utsatt gruppe i forhold til fattigdom, og vi anser at deres ressurser og talenter i langt større grad må anerkjennes.

Presentasjonen av planen har vi valgt å dele inn i fire deler. Innledningsvis presenteres planens bakgrunn, mandat samt arbeidsprosess. I andre del tar vi for oss aktuelle planer, lovverk- og støtteordninger planen berøres av. I tredje del sier vi først generelt noe om sosiale ulikheter, deretter går vi inn på hvem de fattige i Skien er. Videre presenteres resultatet av vår tiltakskartlegging. Denne ble utført for å kunne svare på hvilken samlet innsats som gjøres i Skien i bekjempelsen av fattigdom. I siste del presenterer vi prosjektgruppens anbefalinger til videre bekjempelse av fattigdom i Skien.

1.1 Bakgrunn og mandat

Skien kommune har over flere år vært oppmerksom på at vi har hushold som lever i fattigdom. Ulike etater har tiltak som skal bidra til å redusere opplevelsen av fattigdom (kompenserende tiltak som eks. ferietiltak), og som også skal bidra til å bekjempe fattigdom (eks. jobb, kvalifisering, utdanning). Til tross for dette opplever Skien en økning i antall inntektsregistrerte fattige. Dette gjelder også fattige barn og unge. Da Telemarksforskning i 2009 ble engasjert til å kartlegge levekår i Skien, var fattigdom ett sentralt område i bestillingen fra Skien kommunes fagmiljøer og politiske miljø. Dette viser at kommunen både erkjenner at dette er et viktig område, samt at det er ønske om å basere den videre innsats på kunnskap. Kartleggingen viste at vi i Skien finner til dels betydelige levekårsforskjeller og levekårsutfordringer. Den viser også at fattigdommen er økende, den henger sammen med fravær av arbeid og fattige rapporterer også om dårligere helse (somatisk og psykisk) enn øvrig befolkning. Kartleggingen viste også at Skien kommune har en økende utfordring knyttet til utsatt ungdom, både i forhold til omfang og behov. Med bakgrunn i denne

kunnskap, samt den erfaring Skien kommune for øvrig har på området, ble det nedfelt følgende mandat for arbeidet:

- I Levekårsmeldingen 2009 for Skien Kommuneⁱ, gjennomført av Telemarksforskning. Funnene i denne levekårsrapporten peker bl.a. på unge- og minoritetsspråklige utfordringer i forhold til å delta i et aktivt samfunnsliv. Hvordan påvirker dette barn/familier, og hva kan gjøres med utfordringene knyttet til fattigdom?
- II Hva er dagens situasjon? Hva gjør vi? Hvilke hovedlinjer ser vi?
- III Hvilke tiltak anbefaler prosjektgruppen at kommunen bør satse på? Hvordan kan tiltak bidra til å bedre barns og voksnes livskvalitet og levekår? Hvordan ivareta barna mens vi arbeider med de voksne?

1.2 Planens forankring

Denne planen forankres i samfunnsdelen i Skiens kommuneplan 2011 – 2022, med en 4-årig behandlingssyklus. Planen vil på denne måten sikres oppfølging ved at konkretisering og prioritering av tiltak vil være en del av den årlige budsjettbehandlingen (økonomiplan, årsbudsjett og handlingsprogram).

1.3 Utarbeidelse av planen

I dette arbeidet har *Kartlegging av levekår i Skien 2009* stått sentralt (ref. prosjektets mandat). Prosjektleder for nevnte kartlegging, Karin Gustavsen har for øvrig fulgt vår planprosess som faglig veileder. Følgende hovedoppgaver har blitt gjennomført under prosjektperioden:

Prosjektorganisering

I november 2010 ble det avholdt et møte i forbindelse med tildeling av midler fra fylkesmann. På møtet kom det til enighet om at ledelsen ved NAV Skien, samt kommunalsjefene for Utvikling & Kultur, Oppvekst og Helse & Velferd skulle utnevne en prosjektmedarbeider fra sine områder til å jobbe med en fattigdomsplan i perioden 010111-300411. Det ble forsinkelser i denne utnevnelsen, dermed ble ikke prosjektgruppen konstituert før medio januar 2011. Styringsgruppens sammensetning ble også avklart medio januar. Denne planen er dermed resultat av snaue fire måneders intensivt prosjektarbeid.

Jorunn Svalastog (NAV Skien) har vært ansatt som prosjektleder i full stilling under hele prosjektperioden. Frid Berge (Utvikling & Kultur), Kari Gundersen (Oppvekst) og Frank Klette (Helse og Velferd) har alle vært fristilt fra sine stillinger til å arbeide én dag i uken som prosjektmedarbeidere.

Styringsgruppen har bestått av; Rita Immerstein (avdelingsleder Velferd og Kvalifisering, NAV Skien), Karin Finnerud (kommunalsjef Utvikling & Kultur), Grethe Gjelten (kommunalsjef Oppvekst) og Jan Gunnar Skoftedalen (virksomhetsleder Rus og Psykisk helsearbeid / Helse og Velferd).

Prosjekt møter

ⁱ <http://www.telemarksforsking.no/publikasjoner/filer/1654.pdf>

Prosjektgruppen møttes til første møte medio januar 2001, og har avholdt ukentlige arbeidsmøter gjennom hele prosessen. Faglig veileder har deltatt på flere av disse møtene. I tillegg til ordinære prosjektmøter, var prosjektgruppen samlet i Nevlunghavn 14-15 april for å jobbe med avsluttende skriveprosess. Det har under prosjektperioden vært avholdt ett møte med styringsgruppen. Avklaringer utover dette har foregått via mail og telefon.

Oppstartsseminar

Fylkesmann i Telemark avholdt 14-15 februar 2011 oppstartseminar for utarbeidelse av handlingsplan. Fra Skien kommune stilte én prosjektmedarbeider, prosjektleder og avdelingsleder for Velferd og Kvalifisering (NAV Skien).

Kartlegging av eksisterende tiltak

For å kunne svare på hva som gjøres for å bekjempe fattigdom i Skien per i dag, gjennomførte vi en kartlegging av eksisterende tiltak. Skjema ble utarbeidet og sendt ut til samtlige enheter. Selv om enhetene responderte lavt i forhold til hva vi skulle ønsket, er antallet svar likevel stort nok til at vi kan si noe om hovedlinjer når det gjelder samlet innsats i arbeidet mot fattigdom i Skien kommune. Vi gjør oppmerksom på at innsats fra frivillige ikke er en del av denne kartleggingen.

Brukermedvirkning

Skien kommune har god tradisjon for å drive brukermedvirkning, og har gjennom flere år blant annet avvirket en rekke dialogkonferanser. Formålet med slike konferanser er utveksling av deltakernes erfaring, samt forslag til nye ideer og muligheter. I tråd med denne tradisjonen valgte vi å invitere til konferanser for både fagansatte, frivillige og brukerorganisasjoner for å sikre en bredest mulig forankring av planen. Se forøvrig mer om forankring under punkt 1.2.

Møte med fagansatte

Samtlige av de 14 fagansatte som hadde meldt seg på dette møtet møtte opp. På grunn av få påmeldte valgte vi å avholde dette møtet på en uformell måte. Prosjektets bakgrunn og mandat, samt resultat av tiltakskartleggingen ble presentert. Dette dannet grunnlag for utveksling og erfaringer, samt forslag til nye ideer.

Møte med frivillige og brukerorganisasjoner

Også åpent møte med de frivillige og brukerorganisasjoner ble avlyst på grunn av få påmeldte. Vi valgte derfor å invitere de 3 påmeldte til et lunsjmøte. Dette møtet ble gjennomført på tilsvarende måte som møtet med fagansatte.

Avklaring av planens nivåplassering

Med bakgrunn i arbeidets profil og karakter, og i tråd med kommunens plantenking (jfr. kommuneplansystemet med strategisk, taktisk og operativt nivå), er planen utformet som en temaplan på et overordnet strategisk nivå (kommunedelplan nivå). Sluttresultatet blir en *strategisk temaplan*, og ikke en handlingsplan med forslag til konkrete og prioriterte handlinger/tiltak, ansvar og kostnader. Planen vil på denne måten ivareta både langsiktig arbeid på området, samt operative, konkrete valg. Vi bemerker at vårt arbeid er innenfor resultatmålet i prosjektsøknaden, og at tilsagnet fra Fylkesmannen tilsier at vi kan legge planen på valgte nivå.

2. Hva berøres planen av?

2.1 Kommunens planverk

Skien kommune har flere planverk som berører denne planen. Fokus på barn og unge er en gjennomgående tematikk som er bredt forankret. Barn og unges levekår og oppvekstmiljø skal, i følge samfunnsdelen i kommuneplanen 2011-2022 (høringsutgave)ⁱⁱ, prioriteres høyt.

Samfunnsdelens mål og strategier i kommuneplanen:

Mål:

- Skien – en god oppvekstkommune for alle barn og unge
- Attraktive og utviklende oppvekstmiljø i hele kommunen
- Foreldre og foresatte som deltar aktivt i barnas hverdag i barnehage, skole og fritid

Strategier

- Barnehagegaranti med løpende opptak gjennom hele året
- Et barnehage- og skoletilbud av høy kvalitet
- Fritidsarenaer tilgjengelige for alle barn og unge
- Utvikle hensiktsmessige samarbeidsformer med barn, unge og deres foresatte
- Styrke evne til å ta vare på utsatte barn og unge

2.2 Barnekonvensjonen

Da menneskerettslovenⁱⁱⁱ ble vedtatt, ble det bestemt at tre menneskerettskonvensjoner skulle inkorporeres i norsk rett. I 2003 ble også barnekonvensjonen tatt med. De konvensjoner som i dag er inkorporert, er følgende^{iv}:

- FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter av 16. desember 1966 (SP)
- FNs internasjonale konvensjon om økonomisk, sosiale og kulturelle rettigheter av 16. desember 1966 (ØSK)
- Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen av 4. november 1950 (EMK)
- FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. november 1989 (barnekonvensjonen – BK)

Det følger av menneskerettsloven § 2 at disse konvensjonene gjelder som ”norsk lov”, og av § 3 følger at de ved motstrid går foran annen norsk lovgivning. Høyesterett^v har sluttet seg til en uttalelse fra Møse som dekkende for hvordan dette skal forstås^{vi}: Konsekvensen av dette er at de mest sentrale menneskerettskonvensjonene direkte er bindende for norske myndigheter, og at de ved motstrid går foran lover utformet av norske myndigheter, som for eksempel lov om sosiale tjenester i NAV, og i forvaltningsloven^{vii}. Dette betyr at konvensjonene går inn

ii

<http://skien.kommune.no/Documents/Raadmann/Samfunnsdelen/H%c3%b8ringsdokumenter/101130%20Samfunnsdelen.pdf>

ⁱⁱⁱ Lov av 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett.

^{iv} Også noen protokoller til disse konvensjonene er inkorporert, se menneskerettsloven § 2.

^v Rt. 2002 s. 1216.

^{vi} Møse 2002 s. 185. Plenumsdommen som sitatet viser til, er Rt. 2000 s. 996. Domstolen som nevnes i sitatet, er Den europeiske menneskerettighetsdomstol som i dette kapitlet forkortes til EMD.

^{vii} Lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningsaker (forvaltningsloven – fvl.).

som en svært tung rettskilde i norsk rett. I forhold til NAVs saksområde får dette stor betydning fordi konvensjonene inneholder materielle og prosessuelle rettigheter med relevans for barns krav på en tilfredsstillende levestandard.

Vi har valgt å trekke ut noen av punktene som direkte tar opp i seg dette med sosiale forskjeller og diskriminering:

2) *Ingen diskriminering* - Konvensjonens rettigheter gjelder for alle barn uten forskjellsbehandling og uten hensyn til barnet og dets foreldres rase, farge, kjønn, språk, religion, opprinnelse, eiendom, funksjonshemming eller oppfatninger. Staten skal sørge for at ingen diskrimineres.

24) *Helse* – Barnet har rett til å få den best mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter sykdom. Staten skal arbeide for å redusere spedbarns- og barnedødelighet, sikre at alle barn får nødvendig legehjelp, gi god helsemessig omsorg til mødre etter fødselen, bekjempe sykdom og gi orientering og utdanning om helse og riktig ernæring. Staten skal også avskaffe helsefarlige tradisjoner, samarbeide med andre land og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

25) *Barn under offentlig omsorg* - Barn plassert i omsorgstiltak utenfor familiemiljøet har krav på regelmessig vurdering av behandlingen og oppholdet der.

26) *Sosialtjenester* - Staten skal sikre at barnet får den sosiale hjelpen og den økonomiske støtten det har krav på etter landets lover.

27) *Levestandard* - Barnet har rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder. Foreldrene, eller andre som har ansvar for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre de livsvilkårene som er nødvendig for barnets utvikling. Staten har plikt til å støtte de foresatte.

31) *Lek og fritid* – Barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.

2.3 Regjeringens satsning på bekjempelse av fattigdom

Regjeringen la frem en handlingsplan i 2008^{viii} for å se på satsningsområder for bekjempelse av fattigdom. Det er store ambisjoner som legges frem i denne planen, og den omfatter et eget kapittel for barn. Vi har valgt å trekke ut noen punkt som vår strategiske temaplan berøres av:

Norge skal være verdens mest inkluderende samfunn. Alle skal, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn, ha like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet. Regjeringen har satt seg mål å avskaffe fattigdom. Fattigdom skal vi aldri tåle, men motarbeide på bred front.

Kampen mot fattigdom har både et langsiktig og et kortsiktig perspektiv. Den krever at vi setter av ressurser til innsats som kan forebygge at den oppvoksende generasjonen kommer i en situasjon preget av fattigdom, og den krever ressurser til innsats som kan redusere fattigdom og bedre situasjonen for de som er rammet.

Alle barn skal kunne delta og utvikle seg. Gode og trygge oppvekstkår er viktig for trivsel, trygghet og utvikling. Barn og unge som berøres av fattigdomsproblematikk opplever i særlig grad utestenging fra felles sosiale arenaer som vanskelig, og vil oftere oppleve vansker senere i livet for eksempel på skole og i arbeidslivet. En viktig oppgave for regjeringen er å legge til rette for en trygg økonomisk og sosial situasjon for barn, ungdom og deres familier

^{viii} http://www.regjeringen.no/pages/2114629/Hplan_2008_fattigdom.pdf

uavhengig av familienes inntekt. Økonomisk trygghet er en forutsetning for å motvirke at fattigdoms-relaterte problemer rammer barn og ungdom. Regjeringen vil derfor videreføre og forbedre velferdspolitikken overfor barnefamilieene – barnetrygd, foreldrepermisjonsordningene og engangsstøtten ved fødsel, og fortsette arbeidet med bedre og billigere tilsynsordninger for førskolebarn og de yngste skolebarna.

Et inkluderende oppvekstmiljø for alle barn og unge skapes gjennom et tett samspill mellom kommunen og positive krefter i lokalsamfunnet, som frivillige organisasjoner, barn og ungdom selv, foreldre og andre grupper som ønsker å gjøre en innsats. Regjeringen ønsker å bidra til at kommunene sikrer alle barn og unge tilgang til åpne og inkluderende møteplasser for samvær, utfoldelse og aktivitet hvor de kan delta uavhengig av familiens økonomiske eller sosiale situasjon. Undersøkelser viser at barn i barnevernet kommer dårligere ut enn andre barn på en rekke levekårsvariabler. Tilbud og tjenester gjennom barnevernet er dermed også viktig

2.4 Statlige støtteordninger

Skien kommune søker støtte til tiltak og prosjekter via to statlige støtteordninger. Begge ordningene er rettet mot barn og unge berørt av fattigdom, og kommunen sikrer med disse midlene drift av flere tiltak som kommer målgruppen spesielt til gode.

1) Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn^{ix}

Denne tilskuddsordningen fra Barne- og likestillingsdepartementets (BLD) retter seg mot barn og unge med spesielle behov og utsatte ungdomsgrupper. Ordningen er et virkemiddel for å bedre oppvekst- og levekår i større bysamfunn. De øremerkede midlene til tiltak mot fattigdomsproblemer er særlig tiltenkt byer og områder med store levekårsproblemer. Tilskuddene skal benyttes til ferie- og fritidsaktiviteter rettet mot barn, ungdom og familier. Det er også tilskudd til tiltak som bidrar til bedre arbeidsmarkedstilknytning for unge med liten eller mangelfull utdanning. Tilskudd gis også til mer langsiktige og samordnende tiltak som motvirker marginalisering av barn og unge som berøres av fattigdomsproblemer. Tiltakene skal ta sikte på å utvikle arbeidsformer og metoder som bidrar til åpne og inkluderende sosiale arenaer for målgruppen. Offentlige og private instanser, bydeler, frivillige organisasjoner og ungdomsgrupper kan søke om tilskudd. Ordningen reguleres av Rundskriv Q-10 2009.

2) Tilskuddsordningen for å styrke arbeidet mot barnefattigdom^x

Tilskuddet er et ledd i regjeringens handlingsplan mot fattigdom. Hovedmålet med tiltaket er å forebygge og redusere fattigdom og sosial eksklusjon blant barn, unge og barnefamilier som mottar bistand fra sosialtjenesten. Dette skal gjøres ved å:

- Styrke det sosiale og forebyggende arbeidet i kommunen
- Utvikle nye tiltak overfor målgruppen
- Bedre samordningen av lokale tiltak

ix

<http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Barn%20og%20Ungdom/Barne%20og%20ungdomstiltak%202010/Rundskriv%20Q-10-2009.pdf>

^x <http://kommune.nav.no/Sentralt/Sosiale+tjenester/Fattigdom+og+levetek%C3%A5r/257789.cms>

- Styrke og utvikle kunnskap og kompetanse blant aktørene i lokalsamfunnet.

Ungdom mellom 18-24 år kan også vurderes som målgruppe. Barn av foreldre som deltar i Kvalifiseringsprogrammet, vil bli prioritert. Midlene kan ikke erstatte kommunale stillinger eller allerede eksisterende tjeneste i kommunene. Arbeids- og velferdsdirektoratet følger opp tiltaket i nært samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

3. Dagens situasjon i Skien

3.1 Kort om sosiale ulikheter, herunder fattigdom

Telemarksforskning viser i sin kartlegging til at økonomiske levekår og helsetilstand ser ut til å henge sammen. I rapporten vises til studier som har dokumentert at vi i Norge finner sosiale ulikheter i helse. Dette gjelder også for barn og unge, slik det fremgår av kartleggingen.

I en rapport Telemarksforskning nylig har publisert (mars 2011), er nettopp sosiale ulikheter i oppvekst behandlet. Denne rapporten viser at vi finner systematiske sosiale ulikheter i oppvekst der det er den samme gruppe barn og unge som er utsatt på alle områdene som er studert. Den sosiale ulikheten ser også ut til å reproduseres. Forklaringene på denne ulikheten er sammensatt, men det kan se ut til at sosiale forklaringer er fremtredende. Telemarksforskningens vurdering er at dette samlede sosioøkonomiske ulikhetsbilde i oppvekst og reproduksjon av sosiale ulikheter, er vår tids største humanitære utfordring i Norge.

Fattigdom under oppvekst kan opptre isolert, det vil si uten at det i utgangspunktet er andre utfordringer i husholdet enn vanskelig økonomi. Om en mor eller far, eller begge to, mister jobben er det først og fremst økonomien som rammes. Men om fravær av arbeid finner sted over en viss tid, vil også selvbilde, selvtillit og mestringsopplevelse reduseres. Dette påvirker helse. Da fører fattigdom til flere utfordringer for familien. I andre tilfeller er det slik at det er nettopp dårlig helse (somatisk og/eller psykisk) som kan forklare fravær av arbeid og derved dårlig økonomi. Det er derved grunn til å anta at barn og unge som lever i hushold som over tid kategoriseres som fattige, også opplever flere negative livshendelser samtidig. Dette er en situasjon som er så vidt belastende for det enkelte barn og ungdom, at det kan påvirke barnets egen helse negativt. I sin tur kan det påvirke skolegang. Bekjempelse av fattigdom er altså ikke en sak for en enkelt etat. Dette er sektorovergripende og samfunnsanliggende. For Skien kommune er det et lokalsamfunnsanliggende.

3.2 Hvem er de fattige i Skien, og hvor bor de?

Levekårkartleggingen i Skien viste at det er en opphopning av økonomiske problemer blant den delen av befolkningen som bor i sentrum valgkrets og på Gulset blant den del av befolkningen som bor i fellesboliger. Kartleggingen viste også at det er en klar tendens til at personer som ikke er i ordinært arbeid oftere enn andre melder om økonomiske problemer. Det så også ut til at det er særlig er de yngste som har de største økonomiske problemene.

Skien kommune har hatt en økning av antall barn som lever i fattige familier. Fattigdom er da målt etter EUs mål på fattigdom^{xi}.

En levekårskartlegging blant barn og unge i Telemark 2009^{xii}, viste at 7 % av Skiens barnebefolkning (0-18 år) lever i hushold som er kategorisert som langtidsfattige^{xiii}. Som

^{xi} EUs inntektsmål på fattigdom er 60 % av medianen

^{xiii} <http://www.telemarksforsning.no/publikasjoner/filer/1654.pdf>

tidligere vist, er det især på Gulset og i sentrum vi finner fattigdomsutsatte hushold generelt. Vi har ikke studert hvorvidt de fattigdomsutsatte barnehushold befinner seg i disse områdene. I den grad vi skal skaffe til veie denne type data, bør det være knyttet til ambisjoner om å sette inn nærmiljøtiltak, samt strategisk, sosial boligplanlegging

Fattige i Skien rapporterer om et hverdagsliv som samsvarer med andre studier av fattiges hverdagsliv i Norge. Skammen over å være avhengig av offentlige støtteordninger, redusert selvbilde, manglende mulighet til å delta i det sosiale liv, bekymring for barnas situasjon og den alltid tilstedeværende angsten for ikke å få ”endene til og møtes”, er også tydelig tilstede blant fattige i Skien. Vi finner også et sterkt ønske om å delta i lønnet arbeidsliv. Dette gjelder både for etnisk norske og etniske minoriteter.

Telemarksforskning kartlegging viste også at omkring hver tiende respondent i surveyen (12 %) beskrev egen fysisk helse som dårlig eller veldig dårlig. Andelen som beskrev egen psykiske helse som dårlig eller veldig dårlig, var noe lavere (6 %). Har man dårlig fysisk helse, er sannsynligheten for at man også har dårlig psykisk helse stor. Helseproblemer synes å forekomme hyppigst blant den delen av befolkningen som bor i fellesbolig på Gulset. I den andre enden av skalaen synes helsen å være best blant de som bor i enebolig på Gulset. I det samme geografiske området finner vi altså den dårligste og den beste rapporterte helsen. Vi finner også at det er en sterk sammenheng mellom rapporterte helseproblemer og arbeidstilknytning. Nettopp dette er et viktig poeng også i denne planen. Dårlig helse kan både bidra til å forklare fravær av arbeid, men fravær av arbeid kan også utløse og/eller forsterke dårlig helse.

Vi henviser til Telemarksforskningens kartlegging for utfyllende kunnskap om fattigdom og især barnefattigdom.

3.3 Dagens innsats for å bekjempe fattigdom

Samlet har virksomhetsområdene i kommunen og avdelingene i NAV flere ulike tiltak i arbeidet mot fattigdom. Det kan se ut til at det skilles mellom kortsiktige- og langsiktige tiltak, selv om denne kategoriseringen er noe uklar ved den enkelte enhet. Det skilles også i hovedsak på lovpålagte oppgaver og oppgaver som ikke er lovpålagte. Mens lovpålagte oppgaver finansieres av eget budsjett, finansieres ofte oppgaver som ikke er lovpålagte i kombinasjon med eksterne tilskudd (etter søknad) fra for eksempel Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Arbeids- og velferdsdepartementet (AVD), Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI), fylkesmann med flere.

Samtlige enheter ble bedt om å rapportere inn sine tiltak. Det har vært vanskelig å få frem tilgjengelig data. Særlig gjelder dette innenfor aktuelle virksomheter innenfor kommunalområdene Helse & Velferd og Bydrift.

Tiltakene som presenteres i de følgende punktene (3.3.1 – 3.3.3), er resultatet av kartlegging foretatt i prosjektet. Disse tiltakene har vi valgt å presentere etter området de er organisert under.

3.3.1 Oppvekst

Kommunalområdet Oppvekst består av de fire virksomhetsområdene: 1) skole, 2) barnehage, 3) funksjonshemmede barn og unge og 4) hjelpetjenester for barn og familier. Sistnevnte består av PP-tjeneste, barnevern, forebyggende helsetjenester og tiltaksenhet.

^{xiii} Langtidsfattigdom innebærer at man har ligget under fattigdomsgrensen minst 3 år på rad.

Skole – Tilbudene varierer for den enkelte skole. I tillegg til egenfinansiering, finansieres en del av tiltakene med for eksempel eksterne midler fra BLD, frivillige organisasjoner i nærmiljøet og frivillig innsats fra FAU. Samlet sett rapporteres det om leksehjelp, deltagelse på diverse fritidsaktiviteter, miljøgrupper og utlån av utstyr, eksempelvis leker, ski, skøyter, klær med mer. Det blir arrangert ferieturer, oppfølging på aktiviteter, feriekoloni, leirskolebesøk (mulighet for kun dagsbesøk dersom det passer best), kulturreiser, juletreffester, skoleball, dansekvelder, overnattingsturer, samt tilbud om deltakelse på sommeraktiviteter til subsidierte priser. En av skolene rapporterer for eksempel om egen svømmegruppe for muslimske jenter. Ved enkelte av aktivitetene tilbys transport til og fra hjemmet. Flere av skolene tilbyr gratis lunsjmat til de som av en eller annen årsak ikke har med nistemat, i tillegg til at de tilbyr gratis frukt og grønt til alle elevene ved skolen. Skolen har noen friplasser på SFO. Lærere får tilbud om kurs og kompetanseheving, og foreldre får tilbud om foreldreveiledning. Det blir tilbudt tiltak for arbeidsmarkedstilknytning for unge med liten eller mangelfull utdanning. Kommunen har spesialskole for elever med generelle og sammensatte lærevansker. Disse elevene har gratis mat på skolen.

Barnehage – Virksomhetsområdet har blant annet minoritetsspråklig førskoleteam. Teamet drar ut i barnehagene og bistår personalet i forhold til språkstimulering, oppdragelse og kompetanseheving. De har også ansvar for flerkulturell kompetanseheving i forhold til barnehagene. Videre foretar de hjemmebesøk etter henvendelse fra helsesøster, til barn som ikke har barnehageplass. De tar familier med til åpen barnehage, eller barn får delta i språkgrupper i barnehager i nærmiljøet. Teamet kjører foreldre og barn til barnehagen, dette gjelder i en kortere periode. Det tilbys gratis SFO for minoritetsspråklige barn. Videre tilbyr teamet oppfølging og veiledning som foreldre forplikter seg til. Flere av barnehagene rapporterer om at de formidler utstyr og klær mellom barna i barnehagen, samt at de hjelper med betaling av turer i regi av barnehagen.

Barneverntjenesten – Det rapporteres om lovpålagte tjenester som besøkshjem, dekking av egenandel til tannlegeregulering, psykolog og andre nødvendige helsetjenester. Av ikke-lovpålagte tjenester rapporteres det om tiltak som for eksempel barnegrupper, støttekontaktgrupper, skoleturer, ishockeyturneringer med mer.

Kontingentkassen – Tiltaksenheten styrer den kommunale kontingentkassen, som har et årlig budsjett på 100 000 kroner. Det er kun voksne rundt barnet/ungdommen som kan søke om midler, for eksempel helsesøstre, ansatte i HS, lærere, ansatte i flyktningetjenesten, fritidssenterledere, miljøarbeidere, lagledere, trenere med flere. Barnet eller familien kan ikke søke selv. De voksne som søker har ansvaret for å følge opp at barnet/ungdommen deltar i aktiviteten. Formålet med ordningen er å dekke kontingenter og utstyr til barn som lever i familier som lever i fattigdom, slik at disse skal gis muligheter til deltakelse på fritidsaktiviteter.

3.3.2 Utvikling og Kultur

Fritidsenheten i Kulturavdelingen jobber primært med oppgaver knyttet til barn og unge. Denne enheten har ansvar for blant annet; den lokale skolesekken, kulturtilbud til barn gjennom arrangement som *Barnas Verdensdager*, *Lørdagsbarn* og teatertilbud til barnehagene, idrett og tilrettelagt aktivitet. Hovedtyngden ligger likevel hos team fritid som tilbyr en rekke aktiviteter med fokus på ungdom.

Tiltak som er relevant for arbeidet med denne planen er også knyttet til fritidsenheten, selv om biblioteket kan sies å være et tiltak i seg selv. Her er det gratis for alle å låne bøker, film og pc. Disse tiltakene er primært å anse som kortsiktige.

Fritidsenheten har i en årrekke hatt tilbud til barn og unge i skoleferiene. Dette er i stor grad finansiert gjennom støtteordninger fra BLD. Tilbudene har lav egenandel, og det samarbeides med flere kommunale instanser for å sikre at vi treffer barn og unge som har behov for opplevelser. Mange av disse slipper også egenandel.

Kommunale fritidsklubber har lav, om ingen egenandel, og er derfor tiltak som er med på å redusere sosiale forskjeller. Fritidsenheten tilbyr også aktiviteter gjennom *Positiv Fritid* som er et tiltak rettet direkte mot barn og unge med dårlig råd. Dette tiltaket er også finansiert gjennom fattigdomsmidlene til BLD.

I samarbeid med flyktning teamet i NAV, tilbyr vi *Intro-kortet* til alle nyankomne flyktninger i Introduksjonsprogrammet. Dette kulturkortet gir deltakerne (også barna deres) gratis adgang til de fleste av våre kulturarenaer, som for eksempel teater, kino, fotballkamper med mer.

Ellers er det verdt å nevne at kulturavdelingen i samarbeid med frivillige arrangerer *Lørdagsbarn* og *Barnas verdensdager* som er gratis arrangement for alle barn i Skien. Her kan de oppleve teater, musikk, film og delta på verksteder.

3.3.3 NAV Skien

NAV Skien rapporterer som helhet at de i hovedsak utfører lovpålagte tjenester som er likt for hele landet. Likevel rapporteres det også om følgende særskilte tiltak lokalkontoret har for å jevne ut sosiale forskjeller:

Oppfølging av ekstra utsatte målgrupper som er uten arbeid – NAV Skien er, på lik linje med lokalkontorene i resten av landet, pålagt å bistå brukere som står utenfor arbeidslivet. Det er likevel opp til lokalkontorene å bestemme hvilke målgrupper de ønsker å prioritere. Når det gjelder brukere som har behov for *kortvarig bistand* til å komme i aktivitet eller arbeid, har NAV Skien valgt å holde hovedfokus rettet mot a) oppfølging og støtte til ungdom som skal tilbakeføres til skole eller jobb og b) ikke-vestlige innvandrere som har behov for oppfølging som kan føre til arbeid. Prioriteringen anses å være forebyggende tiltak da dette bidrar til å forhindre at sårbare målgrupper blir langtidsmottakere av sosialhjelp.

Talenter for fremtida - er et samarbeidsprosjekt mellom Telemark fylkeskommune, Fylkesmann i Skien, NAV, NHO. LO og Grenlandskommunene. Prosjektet inneholder a) en kortsiktig del som består i å fange opp ungdom som har droppet ut av skolen. Ved oppfølging og støtte er målet at ungdommen tilbakeføres til skole eller til jobb, og b) en langsiktig del som skal sikre helhetlig og koordinert oppfølging av sårbare barn- og unge. Forskning viser at mange problemer kan unngås ved tidlig identifisering og intervensjon.

LOS for ungdom – Ovennevnte samarbeidsprosjekt vil i løpet av våren 2011 ansette en LOS som skal jobbe mot det kortsiktige perspektivet i prosjektet. Engasjementet som LOS vil ha en varighet på 3 år. Den som ansettes vil bli organisatorisk plassert hos NAV Skien.

Boveiledning – Den første tiden i Norge for nyankomne flyktninger handler ofte om praktiske spørsmål og gjøremål rundt bosetting. Boveiledning er et av de obligatoriske temaene som gjennomgås når flyktningene begynner i Introduksjonsprogrammet. Flyktingteamet har valgt å opprette et eget boveilednings team. De ansatte i dette spesialteamet rendyrker oppgaver knyttet til boveiledning. Veiledningen foregår både hjemme hos flyktningene, samt i egen øvingsleilighet som NAV Skien har i egne lokaler.

Støtte til aktivitet for flyktninger – Som nevnt under punkt 3.3.2, tilbys alle nyankomne flyktninger og deres barn *Intro-kortet*. Flyktingteamet rapporterer at de i tillegg til dette bevilger tusen kroner per barn per år i støtte til utstyr i forbindelse med aktiviteter. Den ekstra støtten gis de to første årene av *Introduksjonsprogrammet*.

Ekstra sosialstøtte til jul – Sosialfaglig team (SFT) er, i tillegg til flyktingteamet, det teamet som jobber tettes opp mot de brukerne som kategoriseres som fattige i Skien. Det er fattet politisk beslutning om å innvilge femhundrede kroner ekstra per barn til brukere som mottar sosialstønad til jul, dog ikke over to tusen kroner totalt.

3.3.4 Hovedlinjer

Utover det samlede materiale som har kommet inn, er det stor grunn til å anta at det finnes ytterligere innsats i arbeidet mot fattigdom. Selv om enhetene responderte lavt i forhold til hva vi skulle ønsket, er antallet svar likevel stort nok til at vi kan si noe om hovedlinjer når det gjelder samlet innsats i arbeidet mot fattigdom i Skien kommune.

Ikke overraskende viser kartleggingen at kommunen ser seg nødt til å prioritere lovpålagte oppgaver innenfor egne budsjetter fremfor oppgaver som ikke er lovpålagte. En del tiltak rettet mot fattigdom tilhører sistnevnte kategori, dermed er kommunen helt avhengig av tilskuddsmidler for å finansiere disse. Kartleggingen viser videre at flere tiltak rettet mot fattigdom gjennomføres via prosjekter, noe som gjør brukerne av tiltakene sårbare med tanke på at tilskuddsmidlene kan opphøre.

3.4 Innsats fra frivillige

Frivillige organisasjoner står bak en rekke hjelpetiltak for fattige i Norge. En FAFO-rapport fra 2005 kartlegger disse tiltakene og viser samtidig at antallet personer som mottar hjelp er økende. I følge forskerne skiller de frivillige organisasjonene seg fra det offentlige hjelpeapparatet ved å være mer fleksible og ved ikke å ha strenge kriterier for å yte hjelp. Det er også tydelig at innsatsen fra organisasjonene fungerer som et supplement til - ikke en erstatning for - den offentlige innsatsen.

Den frivillige innsatsen som ideelle organisasjoner, lokale foreninger, menigheter og idrettslag i Skien gjør i arbeidet med bekjempelse av barnefattigdom er av stor betydning. Frivillig sektor bidrar overfor innbyggerne i kommunen med et variert tilbud om fritidsaktiviteter, kurs og opplæring som bidrar til å etablere sosiale nettverk som skaper trygghet og trivsel for forskjellige alders- og samfunnsgrupper. De er med på å utvikle samarbeidsformer mellom ulike aktører innenfor frivillig sektor, og mellom frivillig sektor og kommunale tjenestesteder. Frivillighetssentraler er gode eksemplarer på dette.

Flere frivillige organisasjoner gjennomfører tiltak som er støttet av BLDs støtteordning, og kommunen har inngått et samarbeid med *Link Arbeid* om drifting av *Utstyrsentralen*.

4. Videre bekjempelse

4.1 Innledning

I tråd med Regjeringens handlingsplan (ref. punkt 2.3), kreves det en bred og langsiktig innsats for å bekjempe fattigdom i Norge. Fokus på økt kunnskaps- og bevissthet om fattigdom, samt tverrfaglig samarbeid, er i mange tilfeller en viktig forutsetning for å lykkes. Dette har vi redegjort for over. Vi har av den grunn valgt å fremme anbefalinger innenfor en rekke av de satsningsområder som er vesentlige i dette arbeidet for Skien kommune/NAV Skien. Det henvises til punkt 2.1, hvor vi redegjør for samfunnsdelen i kommuneplanen og hvilke områder som er særskilt aktuelle i arbeidet med å bekjempe fattigdom generelt og barnefattigdom spesielt.

Det understrekes at vi ikke har tatt stilling til en prioritert rekkefølge av anbefalingene. Videre er det viktig å merke seg at fattigdomsbekjempelse handler om noe mer enn økte bevilgninger. Det dreier seg også om verdier-, kompetanse- og samarbeidsinnsats blant offentlige instanser, samt samhandling med frivillige. Dessuten handler det også om hvordan kommunen kan utføre sine oppgaver på en best mulig måte innenfor eksisterende rammebetingelser.

Følgende danner kunnskapsgrunnet for prosjektgruppens anbefalinger:

- Telemarksforskings levekårsrapport for Skien 2009
- Samfunnsdelen i kommuneplan for Skien 2011-2022
- Regjeringens handlingsplan mot fattigdom 2008
- Empiriske data innen aktuelle fagfelt
- Materiale fra tiltakskartleggingen
- Erfarings- og kunnskapsutveksling i prosjektgruppen
- Ekstern veiledning

Prosjektgruppens anbefalinger bør være retningsgivende når konkretisering av tiltak tas med i den årlige budsjettbehandlingen (økonomiplan, årsbudsjettet og handlingsprogram).

4.2 Prosjektgruppens anbefalinger

Som nevnt i innledningen, har vi valgt å konsentrere oss om innsatser som når frem til alle barn og unge. Til hver anbefaling følger en begrunnelse. Vi anser det som en *forutsetning* at arbeidet gjennomføres tverrsektorielt. Dette kan gjøres ved å nedsette en tverretattlig gruppe som skal ha besluttende myndighet. På denne måten sikrer vi at anbefalingene blir igangsatt.

Anbefaling 1:

Rett til 20 timers gratis kjernetid i barnehage for alle barn i alder 0-5 år

Det er godt dokumentert at tidlig innsats er avgjørende for å sikre gode språkferdigheter, sosial utvikling og trygg identitet^{xiv}. Barnehager er en arena som legger grunnlaget for dette. Vi må sikre alle barn tilgang til denne arenaen uavhengig av foreldrenes økonomiske situasjon.

^{xiv} <http://www.fordelingsutvalget.no>

**Anbefaling 2:
Helsefremmende barnehager og skoler i hele Skien**

I helsefremmende skoler fokuserer man på trivsel- og nærværsfaktorer^{xv}. Det er godt dokumentert at dette fremmer læringsmiljø, og derved også mulighet for bedring av skoleresultater^{xvi}. Det er grunn til å tro at dette legger grunnlag for redusert bortfall av videregående opplæring, samt øker sjansen for at flere tar høyere utdanning. Dette vil i sin tur bidra til å redusere sosiale ulikheter, og har derved også en forebyggende effekt^{xvii}.

**Anbefaling 3:
Alle barn og unge skal ha rett til å delta på minst én fritidsaktivitet**

Aktiv fritid for barn og unge fremmer sosial trivsel, kompetanse, identitet, mestring og vennskap. Dette er kjerneområder for barn under oppvekst^{xviii}. Det er under oppvekst vi legger grunnlaget for inklusjon i voksen alder. Barn og unge som opplever å være inkludert i sitt nærmiljø og lokalsamfunn, vil også oppleve større tilhørighet og ansvar for det samfunnet de er en del av. Dette er viktige bærebjelker for et voksenliv preget av samfunnsdeltakelse og inklusjon.

**Anbefaling 4:
Barn og unge skal ha tilgang til å bo i helsefremmende boliger**

Bolig er en forutsetning for å trygge gode levekår og livskvalitet for barn og unge. God bolig og godt boligområde fremmer helse, trivsel og identitet. I stedet for midlertidige boliger, bør det sikres varige løsninger^{xix}. I kommunal sammenheng dreier dette seg om sosial boligbygging og boligsosialt arbeid.

**Anbefaling 5:
Etnisk mangfold på alvor**

Statistisk sentralbyrå melder i en ny undersøkelse^{xx} at Telemark ligger på topp når det gjelder arbeidsledighet hos innvandrere med nesten 11 prosent av arbeidsstyrken. For å møte denne utfordringen må det ses på tiltak som kan gi voksne i denne målgruppen muligheter for inntektbringende arbeid. Kvalifisering av unge/voksne til arbeidslivet må ha høyt fokus, samt at det må utarbeides en rekrutteringsplan for ansettelse av minoritetsspråklige til kommunale stillinger.

Det anbefales videre at det gjennomføres en egen tverrsektoriell satsning innenfor området. I dette arbeidet må etniske minoriteter være betydelig representert. Dette arbeidet bør resultere i en tiltaksplan. Det bes i denne sammenheng at administrasjonen

^{xv} http://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/detalj.asp?r_ID=1647&merket=5

^{xvi} <http://www.uib.no/hemil/en/research/sipa/hefres-helsefremmende-skoler>

^{xvii} http://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/detalj.asp?r_ID=1881&merket=5

^{xviii} Styrking av kontingentkassa og friplasser i kulturskolen kan her være gode virkemidler.

^{xix} <http://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid>

^{xx} <http://www.ssb.no/innvarbl/>

skjeler til nylig avgitt utredning fra *Brochmannutvalget: Velferd og migrasjon, Den norske modellens fremtid*^{xxi}.

Anbefaling 6: Foresattes levekår trygges

Barn og unges livskvalitet er nært knyttet til foresattes livssituasjon. Arbeid og økonomi er sentrale dimensjoner. Det legger grunnlag for stabilitet, forutsigbarhet og trygge oppvekstvilkår. Foreldre må gis mulighet til å være gode ledere i eget hjem. Dette forutsetter at foreldre har tilgang til arenaer hvor de får utnyttet sine talenter, ressurser og kapasitet. Hovedarenaen for dette er lønnet arbeidsliv^{xxii}. Det bør gjennomføres en felles satsning mellom Skien kommune og NAV Skien knyttet til arbeid, aktivitet og sikring av forsvarlig inntekt for foresatte. En slik innsats forutsetter felles, tydelige mål i alle ledd og på alle nivåer. Det forutsetter også brukere og fag/forvaltning definerer mål i fellesskap, både på individ- og gruppenivå. I dette arbeidet bør det åpnes for "nye stemmer". Et slikt felt, som sentrale myndigheter nå satser på som ledd i fattigdomsbekjempelse, er sosialt entreprenørskap. Det anbefales at Skien kommune ser på muligheter for å gå inn i en slik satsing^{xxiii}.

Anbefaling 7: Utvikle koordinerende praksis i offentlig forvaltning

Utfordringer knyttet til koordinerende praksis, er kjent i all offentlig virksomhet. Både NAV-reformen og samhandlingsreformen er begrunnet i et behov for økende fokus på koordinerende praksis. Koordinering er effektivt og rasjonelt og sparer både brukere og byråkratiet for betydelige ressurser målt i tid og penger. I tillegg kommer den rent menneskelige dimensjonen knyttet til brukere med sammensatte behov som gjerne har en hjelper på hver finger, men ingen taktfast hånd å holde i. Det bør gjennomføres en målrettet innsats som fokuserer på utvikling av koordinerende praksis, både på modell og metodenivå. Det forutsettes aktiv og reell brukermedvirkning.

Anbefaling 8: Likeverdig samhandling

Denne anbefalingen er knyttet til verdigrunnet i planen. I årevis har begrepet brukermedvirkning blitt omtalt og behandlet i alle mulige sammenhenger. Dette trenger å operasjonaliseres helt konkret. Brukermedvirkning som likeverdig samhandling betyr, i følge brobyggerorganisasjonen KREM^{xxiv}, at brukernes livserfaringskompetanse og offentlig ansattes fagkompetanse er likestilt. Dette innebærer at brukeres løsningsforslag skal ha konkret betydning i samarbeidet med offentlige instanser. En felles forståelse av hva brukermedvirkning er, bør utformes i alle fagledd og forvaltning. Det anses som selvsagt at brukere deltar i dette arbeidet.

^{xxi} <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-07.html?id=642496>

^{xxii} <http://www.tmforsk.no/publikasjoner/filer/1881.pdg>

^{xxiii} <http://www.krem-norge.no/krem-og-wayback-gir-vesentlige-innspill-til-regjeringen/>

^{xxiv} <http://www.krem-norge.no/>

**Anbefaling 9:
Helhetlig og permanent ansvar**

Fattigdomsbekjempelse er ikke et tiltak, men et område som kommunen må ta helhetlig og permanent ansvar for. Det innebærer at vi ikke kan prosjektorganisere og/eller alene ekstern finansiere innsats på dette området. Det dreier seg om både faglig og politisk vilje til å gå inn i et langsiktig og målrettet arbeid, som etter vårt syn også innebærer vilje til å redusere sosiale ulikheter. Vi henviser i den sammenheng til kommuneplanens samfunnsdel der sosiale ulikheter i helse og barn og unges oppvekstvilkår er omtalt særskilt.

**Anbefaling 10:
Opprettelse av idébank**

Under arbeidet med denne planen har det kommet inn forslag om konkrete tiltak som prosjektgruppen ønsker skal danne grunnlag for opprettelse av en idébank. Denne banken vil kunne være til inspirasjon og nytte for kommunalt ansatte og deres samarbeidspartnere. For å sikre medvirkning fra brukere og frivillige bør idébanken jevnlig tilføres deres innspill.